Verslag bijeenkomsten Stand van zaken en prioriteiten voor doorontwikkeling van paralympische sport

Voor het adviestraject *Doorontwikkeling paralympische sport* heeft de Nederlandse Sportraad (NLsportraad) vier bijeenkomsten georganiseerd. In dit verslag vatten we de uitkomsten van de besprekingen samen. De meetings waren als volgt ingedeeld:

1. Een internationale bijeenkomst: de commissie sprak 29 september in een online meeting met internationale wetenschappers en vertegenwoordigers van diverse nationale paralympische comités en sportorganisaties.

2. Een bijeenkomst met stakeholders: de commissie ontmoette op 7 oktober Nederlandse stakeholders uit sport, media, evenementensector en gemeenten.

3. Een bijeenkomst met experts: vertegenwoordigers uit Nederlandse wetenschap en (beleids)onderzoek gaven 8 oktober hun input.

4. Een bijeenkomst met topsporters en coaches: paralympische atleten en coaches dachten op 28 oktober mee over de prioriteiten voor doorontwikkeling.

Opzet van de bijeenkomsten

De aanwezigen maakten op de bijeenkomsten op verzoek van de NLsportraad een SWOT-analyse van de stand van zaken van de paralympische sport. Ze dachten na over de sterktes en zwaktes van de paralympische sport, zowel in Nederland als internationaal. Vervolgens bespraken de deelnemers de kansen en bedreigingen die zij zagen voor de doorontwikkeling van de paralympische sport. Deze discussies voerden zij aan de hand van de volgende driedeling:

- de governance, organisatie en financiering van de paralympische sport;
- de sportloopbaan en de begeleiding van paralympische sporters;
- de maatschappelijke impact van paralympische sport.

Bij de Nederlandse bijeenkomsten gaven deelnemers vervolgens aan wat zij de belangrijkste onderwerpen vonden voor doorontwikkeling van paralympische sport. De bijeenkomst werd afgerond met een discussie over de prioriteiten. De focus lag daarbij op de vraag welke partijen de bijbehorende acties moeten organiseren en financieren. Bij de internationale bijeenkomst lag de focus op de rol die Nederland (waaronder de overheid) als gidsland zou kunnen nemen in de internationale doorontwikkeling van de paralympische sport.

Organisatorische integratie, topsportklimaat en integriteit

De meeste deelnemers vinden dat de organisatorische integratie van de paralympische sport binnen NOC*NSF en de sportbonden heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van paralympische sport. Een voorbeeld daarvan zijn de

vergelijkbare voorzieningen voor alle topsporters in één TeamNL, zoals de beschikbaarheid van een stipendium voor A-sporters. Aanwezigen benoemen ook risico's van de organisatorische integratie. Zij wijzen op versnippering van kennis en verstrengeling van belangen bij zowel sportbonden als NOC*NSF.

Gehandicaptensport en paralympische sport in het bijzonder moeten als kleine doelgroep knokken om aandacht. Aanwezigen vinden dat zowel bij NOC*NSF en sportbonden als bij gemeenten specifieke kennis en blijvende aandacht onvoldoende geborgd zijn. Ook in internationaal verband zien de internationale deskundigen dit risico. Als paralympische sport verder geïntegreerd wordt in internationale federaties of zelfs het IOC, blijft aandacht nodig voor het unieke ervan. Dit is te omschrijven als het verschil tussen integratie en inclusie: is paralympische sport alleen organisatorisch opgenomen, of hoort zij er ook werkelijk bij en wordt ze gezien?

Uit de bijeenkomsten komt naar voren dat randvoorwaarden in de organisatie van de paralympische sport nog onvoldoende geborgd zijn. Aanwezigen noemen onderwerpen als de kwetsbare positie van paralympische topsporters, vraagstukken rondom integriteit wat betreft selectie van paralympische deelnemers en toezicht op besteding van financiële middelen. Hierdoor ontstaan in de paralympische sport ongewenste situaties, zoals machtsmisbruik.

Talentenaanwas en -ontwikkeling

Veel aanwezigen zien talentenaanwas en -ontwikkeling als een belangrijk voorwaarde voor de doorontwikkeling van de paralympische sport. Het aantal getalenteerde paralympische sporters is zowel in absolute als in relatieve zin klein in vergelijking met die voor olympische topsport. Ook de sportparticipatie van kinderen met een handicap blijft achter bij die van kinderen zonder handicap. De aanwezigen benoemen belangrijke kansen voor de doorontwikkeling van de paralympische sport. Zo is meer aandacht nodig voor sport en bewegen tijdens de revalidatie, goed bewegingsonderwijs voor alle kinderen en sociale en fysieke toegankelijkheid van de sport voor mensen met een handicap.

Sportbonden en NOC*NSF maken keuzes over de besteding van middelen voor topsportprogramma's en opleidingsprogramma's. Zij zijn daarvoor aangewezen op het beschikbare budget voor zowel olympische als paralympische sporten. Tijdens de bijeenkomsten worden over deze keuzes diverse opmerkingen gemaakt. Een aantal mensen geeft aan dat er te weinig opleidingsprogramma's zijn voor talenten. Bovendien is de financiering van dit soort programma's afhankelijk van foundations of private middelen. Daarnaast is het scouten van gehandicapte sporters op talentdagen zeer belangrijk voor de Nederlandse prestaties. Volgens aanwezigen is de financiering en organisatie van deze dagen echter teruggelopen. Tot slot heeft de huidige financiering van focussporten bijgedragen aan de huidige positie van de Nederlandse paralympische sport. Toch stellen sommige deelnemers de vraag hoe goed dit is voor een brede paralympische sportontwikkeling en toekomstige prestaties.

Het gebrek aan toegang tot en de financiering van sporthulpmiddelen (zoals aan rolstoelen, protheses, handbikes, zitski's) is op de bijeenkomsten een terugkerend onderwerp. Sporthulpmiddelen zijn ten eerste van belang voor de kennismaking met sport en bewegen. De verstrekking door gemeenten/WMO of via zorgverzekeraars levert veel onduidelijkheid op. Talenten zijn afhankelijk van sporthulpmiddelen om zich te ontwikkelen tot topsporter. Daarom is het nodig dat sporthulpmiddelen worden aangepast aan hun prestatieniveau. Dit betekent dat de sporters regelmatig nieuwe sporthulpmiddelen nodig hebben, vaak op maat. Naast beschikbaarheid en financiering van sporthulpmiddelen vraagt dat veel technische kennis. Een aantal mensen geeft aan dat alle drie aspecten een zwakte vormen voor doorontwikkeling.

Classificatie

Classificatie van paralympische sporters heeft tot doel eerlijke competitie te organiseren. Dat wil zeggen dat de beperking geen beïnvloedende factor is voor de uitslag. Het is een groot vraagstuk hoe je de mate waarin een beperking de prestatie beïnvloedt, objectief vaststelt. Ook de indeling van sporters in klassen die zowel eerlijk als competitief interessant zijn, is een uitdaging. In sommige sporten, zoals atletiek en zwemmen, zijn veel klassen gedefinieerd, met vaak weinig deelnemers. Dit maakt de sport voor toeschouwers moeilijk te begrijpen en voor media lastig om aantrekkelijk in beeld te brengen.

Aanwezigen noemen de huidige organisatie van de classificatie een zwakte van de paralympische sport. De classificatie vraagt om verdere professionalisering, zowel in Nederland als internationaal. Het gaat dan onder meer om de technische en organisatorische uitvoering. Zo voeren vrijwilligers de classificatie van sporters bij wedstrijden uit. Als zwaktes noemen de aanwezigen dat er te weinig geld is voor een professionele organisatie van classificatie, dat classifiers weinig kennis uitwisselen en dat daardoor risico op willekeur bestaat.

Beeldvorming en zichtbaarheid

Aanwezigen op de bijeenkomsten zijn het erover eens dat media tijdens de Paralympische Spelen veel aandacht voor de paralympische sport genereren. Daarmee bieden ze een momentum om op aan te haken met sportstimulering. Maar als de spelen voorbij zijn, is de aandacht ook snel weer weg. Daarnaast is er consensus dat een parasporter een belangrijk rolmodel kan zijn voor toekomstige topsporters en voor de inclusie van mensen met een handicap in de maatschappij. Op welke wijze een rolmodel optimaal van waarde is, levert tijdens de bijeenkomsten veel discussie op. Zo is het belangrijk om oog te hebben voor de identiteit en het unieke verhaal van de parasporter, inclusief het verhaal achter de handicap. Bijvoorbeeld voor de *athlete branding* en om sponsoren te vinden, is het verhaal over de handicap belangrijk. Tegelijkertijd willen sporters gewaardeerd worden om hun prestatie en willen ze niet de 'zielige' kant van hun handicap het verhaal laten domineren.

Kennisdeling en innovatie

Nederland heeft een goede infrastructuur voor paralympische sport. Ook heeft het veel kennis in huis, zoals over innovatie. Maar die kennis zou nog een stuk beter kunnen worden benut. De experts geven aan dat een structurele verbinding tussen praktijk en wetenschap ontbreekt. Een mogelijk middel daarvoor is de inzet van *embedded scientists*, zoals in de olympische topsport gebeurt. Ook kan de sportsector meer gebruik maken van de kennis en kennisfaciliteiten bij hbo's en universiteiten. Die hebben naast kennis over sport ook veel kennis over revalidatie in brede zin tot hun beschikking. Ook de technische en organisatorische kennis over bewegingstechnologie en sporthulpmiddelen kan nog beter worden ontwikkeld en benut.

De kennis in Nederland over paralympische sport kan bijdragen aan de ontwikkeling van sport voor mensen met een handicap in andere landen. Met EU-programma's en andere hulpprogramma's is daar nog veel winst te behalen. Een voorbeeld is Erasmus+, dat kan worden ingezet om post-carrièreprogramma's voor atleten op te zetten of internationaal onderzoek te stimuleren.

Nederland in het buitenland

Voor de ontwikkeling van de paralympische sport wijzen de internationale deskundigen op het grote verschil tussen ontwikkelde, veelal westerse landen en minder ontwikkelde landen. In veel andere landen speelt de overheid ook een rol in de financiering van de paralympische sport. De organisatorische integratie is daar vaak minder ver gevorderd dan in Nederland. Als het een doel is om de wereldwijde competitie en prestaties in de paralympische sport te versterken, is het nodig minder ontwikkelde landen te helpen bij de sportstimulering voor mensen met een handicap. Hierin zou Nederland een gidsrol in kunnen spelen. Het Game Changerproject in Tokio is een voorbeeld van dergelijke ontwikkelingssamenwerking. Ook kan Nederland als gids optreden met zijn kennis op het gebied van innovatie, zoals bij de ontwikkeling van betaalbare blades.

Voor een gidsfunctie is het belangrijk dat Nederlanders actief zijn in internationale federaties en het IPC/IOC. Zo stellen de internationale federaties classificatiecodes per tak van sport op. Wie hierop invloed wil uitoefenen, zal moeten deelnemen aan commissies of besturen van die organisaties.

Tenslotte stellen de deskundigen dat je niet zomaar een gidsland kunt zijn. Het vraagt om een structurele relatie-opbouw. Ook is het van belang oog te hebben voor lokale gebruiken en maatwerk. Wat in Nederland werkt, kan elders heel anders uitpakken. Een kritische blik op de eigen situatie blijft ook van belang, zoals de mate van inclusie van mensen met een handicap in de Nederlandse samenleving.

Vervolg

De adviescommissie maakt met behulp van alle opgehaalde informatie een definitieve analyse van de stand van zaken van de paralympische sport. Vervolgens denkt de commissie na over mogelijke aanbevelingen en een advies aan de minister van Medische Zaken en Sport. Het advies wordt volgens planning eind februari 2022 aangeboden, tussen de Olympische en Paralympische Winterspelen.

Heeft u vragen over het adviestraject of wilt u informatie meegeven aan de adviescommissie? Mail dan gerust naar info@nlsportraad.nl of bel met 070-3407273 en vraag naar Annet Tiessen-Raaphorst of Lennart Langbroek.